

Performance audit van het Rekenhof

Bijdrage tot een efficiënte en effectieve overheid?

Ignace Desomer

Eddy Van Loocke

Rekenhof

Indeling

1. Het Rekenhof
2. Performance audit
3. Impact van performance audit
4. Aandachtspunten
5. Besluit

1. Het Rekenhof

- Het Rekenhof is een auditinstelling die voor de parlementen en provincieraden werkt (wet van 29/10/1846).
- Bestuurd door een college (6N/6F), door de Kamer benoemd – ca 530 VTE medewerkers.
- Missie (2004) is tweeledig:
 - ◆ Het staat de parlementaire organen en de provincieraden bij in de uitvoering van hun toezicht: traditionele missie in een democratie.
 - ◆ Het streeft naar een verbetering van het functioneren van overheden: nieuwe invalshoek.
- De missie wordt gerealiseerd door: financiële audit, rechtmatigheidsonderzoek, performance audit.

2.1 Performance audit - Wat is het?

- Sterk uiteenlopende begrippen, definities en vooral uiteenlopende praktijken.
- Synoniemen: value for money, prestatie-audit, doelmatigheidsonderzoek, controle van het goede beheer ...
- Algemeen gangbare definitie: audit waarbij de nadruk ligt op de beoordeling van de zuinigheid, de efficiëntie en de effectiviteit: de 3 E's
- De praktijk heeft overwegend aandacht voor goede managements- en beleidspraktijken; vaak gemengd met financiële audit en rechtmatigheidsonderzoek.
- Rekenhof is bevoegd sinds 1998 – We publiceren 15 tot 20 verslagen per jaar.

2.2 Performance audit – Wat doet het Rekenhof ?

Thema audit	Aandeel	Voorbeeld van conclusie
Voorwaarden voor goed beheer	Alle audits	<ul style="list-style-type: none">• Het trekken van lessen uit projecten van het Belgisch Overlevingsfonds zal de effectiviteit van toekomstige projecten verhogen
Voorwaarden voor goed beleid	1 op 3 audits	<ul style="list-style-type: none">• Beter criteria voor de selectie van steden en de verdeling van de subsidies zal de effectiviteit van het grootstedenbeleid bevorderen
Accountability	1 op 2 audits	<ul style="list-style-type: none">• De Vlaamse regering moet over grote infrastructuurprojecten meer verantwoording afleggen aan het Vlaams parlement
Kwantiteit of kwaliteit prestaties	1 op 5 audits	<ul style="list-style-type: none">• Financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden moet vlugger worden uitgekeerd
Efficiëntie en doelbereik/ effectiviteit	1 op 5 audits	<ul style="list-style-type: none">• Beter gebruik raamcontracten leidt tot min. 20 miljoen € besparing voor federale begroting

Probleemstelling:

Wat is de impact van performance audits?

Draagt het Rekenhof door het uitvoeren van performance audits bij tot het efficiënt en effectief functioneren van overheden (2de onderdeel missie Rekenhof)?

3.1 impact van PA: types impact en hindernissen

- Types impact:
 - ◆ Anticiperend: auditproces leidt tot verandering
 - ◆ Instrumenteel: auditresultaten leiden tot beheers- of beleidsmaatregelen
 - ◆ Politiek: munitie in politiek debat
 - ◆ Interactief: audit wordt gebruikt door stakeholders en andere 'kennisproducenten'
 - ◆ Tactisch: maatregelen worden uitgesteld in afwachting van auditresultaten of bijkomende kennisverwerving
 - ◆ Verlichting /doorsijpelen: op termijn sijpelt de audit door in de theorieën en praktijken
- Waarom worden evaluaties/audits niet altijd benut?
 - ◆ Eigen aan de evaluatie/audit: 'onleesbaar', methodologisch fout, slechte timing, niet relevant...
 - ◆ Eigen aan de administratief-politieke context: ideologisch gestuurd beleid, compromissen/ belangenafweging, het anekdotische primeert op wetenschap, weerstand tegen verandering,...
- **Impact neemt veel vormen aan, is moeilijk meetbaar en slechts gedeeltelijk beheersbaar**

3.2 Impact van PA: resultaten meta-evaluatie 14 studies (1)

- Performance audits hebben (instrumentele) impact.
 - ◆ Niet altijd (VS: 51% - 77% aanbevelingen aanvaard – Israël: 46% problemen volledig opgelost, 57% gedeeltelijk)
 - ◆ Meestal langzaam (Israël: problemen opgelost na gemiddeld 3,8 jaar)
 - ◆ Vaak in samenhang met andere kennis of veranderinitiatieven

- Wat bepaalt impact?
 - ◆ het auditproces (audit als sociaal proces)
 - ◆ relevantie audit
 - ◆ druk van derden (parlement, middenveld, media)
 - ◆ kenmerken geauditeerde (veranderinitiatieven, organisatiecultuur)

(1) E. Van Loocke, V. Put, De impact van performance auditing: 'slow and subtle'? Paper voorgesteld op het politicologenetmaal 2009, 36 p.

3.3 impactmeting door rekenkamers

- De helft van de Europese rekenkamers meet impact met behulp van indicatoren
 - ◆ % aanvaarde of geïmplementeerde aanbevelingen
 - ◆ Resultaten implementatie uiteenlopend van 30% tot > 90% (OESO)
 - ◆ Enkele rekenkamers meten besparingen (NAO 10 £ besparing voor 1 £ kost)
- Veel rekenkamers geven anekdotische informatie over impact

3.4 Impact Rekenhofaudits

- Rekenhof meet gebruik door parlement
 - ◆ Bijna alle rapporten kennen een vorm van gebruik (vragen, interpellaties, commissie)
 - ◆ > 90% rapporten wordt in commissie van Vlaams parlement besproken tegen 20% tot 50% in Kamercommissie
- Anekdotische informatie sluit aan bij wetenschappelijk onderzoek:
 - ◆ Aanbevelingen worden vaak uitgevoerd, maar soms na enige tijd (prioriteiten, beschikbare middelen,..)
 - ◆ Verslagen worden benut als munitie in diverse arena's: parlementair debat, administratie tegenover kabinet, intern binnen administratie, administratie tegenover belangengroep, belangengroep tegenover administratie en minister
 - ◆ Audits leveren soms nieuwe inzichten in problemen of wijzen op problemen – invloed op termijn
 - ◆ Audits leiden vaak tot remediëren van een probleem tijdens het proces: anticiperend gedrag.

3.5 Case: federale grootstedenbeleid (2007)

- Tijdens audit is een protocol opgesteld om de samenwerking tussen 2 diensten te verbeteren: **anticiperend gebruik**
- Enkele aanbevelingen uit verslag kennen begin van uitvoering (strikt controleren, coördinatiekosten zijn verminderd ten voordele van projecten): **instrumenteel gebruik**
- **politiek gebruik:** parlementair debat en debat in de pers over stedenbeleid en verruiming conclusies naar stedenbeleid BHG, munitie in communautair debat – verslag gaat eigen leven leiden
- Minister heeft een nieuwe evaluatie gevraagd na publicatie Rekenhofverslag: **tactisch gebruik van kennis**
- Conclusies (oa. over selectie en toewijzen budgetten) pasten niet in visie kabinet en POD – nieuwe evaluatie sluit aan bij Rekenhof - kabinet en administratie stellen zich vragen: **overtuigingsgebruik – doorsijpeling**
- Instrumenteel gebruik wordt vertraagd door onzekere politieke context

4. Aandachtspunten

- PA toetst economische normen: overheid moet ook andere normen nastreven – rechtszekerheid, rechtmatigheid, rechtsgelijkheid, duurzaamheid, draagvlak en inspraak,... Deze normen kunnen conflicteren.
- PA, ruimere context meten van prestaties, **kan** (perverse) neveneffecten veroorzaken (tunnelvisie, bureaucrativering, fossiliseren...): zie ook de zgn. performance paradox: organisaties die prestaties meten zijn niet noodzakelijk efficiënt of effectief.
- Audit is overhead: naast dotatie Rekenhof draagt ook de geauditeerde kosten van de audits: evolutie naar 'single audit', aandacht voor efficiëntie van auditproces

5. Besluit

- De PA van het Rekenhof dragen bij tot een efficiënte en effectieve werking van de overheid. Deze bijdrage is moeilijk te meten en externe factoren bepalen mee de impact.
- Het auditproces moet inspelen op de factoren die benutting bevorderen.
- PA moet voldoende oog hebben voor potentiële neveneffecten

Dank u voor uw aandacht

**Meer informatie over taken en publicaties Rekenhof
www.rekenhof.be**